

Нашрияи мазкур бо
дастгирии **Иттиҳоди Аврупо**
ба таъб расидааст.

Вазорати кишоварзии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

РОҲНАМОИ АМАЛӢ

ОИД БА ҚОРҚАРДИ АВВАЛИЯИ МЕВА

РОҲНАМОИ АМАЛИИ МАЗКУР ТЕХНОЛОГИЯИ ҚОРҚАРДИ АВВАЛИЯИ
МЕВАҲОРО ТАВАССУТИ РАСМҲО ИНЪИКОС ҚАРДААСТ.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ТОҶИКИСТОН - 2018

Нашрияи мазкур дар доираи лоиҳаи "CANDY-IV" аз ҷониби "Hilfswerk International" ва Вазорати Кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дастгирии молиявии давраи чоруми Барномаи **Иттиҳоди Аврупо** "Осиёи Маркази Инвест" таҳия гардидааст.

"Нашрияи мазкур бо дастгирии **Иттиҳоди Аврупо** ба таъб расидааст. Мундариҷаи нашрия мояи масъулияти "Hilfswerk International" буда, ифодагари нуқтаи назари Иттиҳоди Аврупо намебошад"

Hilfswerk International – яке аз ташкилотҳои ғайридавлатии пешрафта ба ҳисоб меравад, ки дар соҳаи рушд ва кӯмаки башардӯстона ҳамкорӣ мекунад. Ҷамаи амалиётҳои мо бо назардошти усули рушди устувор ва ҳаматарафаи ҳуқуқи инсон фаъолият дорад. **Hilfswerk International** дар Осиёи Марказӣ аз соли 2001 фаъолияти хешро мебарад.

Лоиҳаи зерин қисми барномаи **Hilfswerk International** оиди воридшавии давлатҳои **Осиёи Марказӣ** ба иқтисодиёти ҷаҳонӣ мебошад.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Дастури зерин бо кӯмаки USAID нашр шудааст.

Муаллифи нашрияи мазкур:

Ҳасанов Равшан Музаффарович аз соли 2004 инҷониб чун корманди ТҶ "АЗИТ" фаъолият мебарад. Ӯ донишгоҳи аграрии Тоҷикистонро хатм намудааст. Таъри 10 соли охир ӯ бо мутахассисиони байнамилалӣ ва минтақавӣ дар соҳаи истеҳсолот ва коркарди маҳсулоти меваю сабзавот ҳамкорӣ намудааст. Дар таҳияи нашрияи мазкур маълумот аз коркардчиёни ширкатҳои маҳаллӣ, ки барои рушди соҳаи коркарди мева саҳми назаррас мегузоранд, истифода шудааст.

Мо умедворем, ки нашрияи мазкур ба истеҳсолкунандагон ва таҳвилкунандагон барои баланд бардоштани сифати маҳсулоти таҳвилшаванда кӯмак менамояд.

МУНДАРИҶА

МУҚАДДИМА	4
БОБИ 1.РАВАНДИ ОМОДАСОЗӢ	5
1.1. ЛАВОЗИМОТ БАРОИ ҶАМЪОВАРӢ ВА ХУШКОНИДАНИ ҲОСИЛ	5
1.2. ТАЛАБОТҲО ОИД БА БЕХАТАРИИ ҒИЗО	9
1.2.1. СОЛИМӢ, ГИГИЕНАИ ШАХСӢ ВА ЛИБОСИ КОРМАНДОН	9
1.2.2. ҶОРАБИНИҲО ОИД БА МУҲИФИЗАТИ ҲОСИЛИ ҶАМЪОВАРИШУДА	11
БОБИ 2. ҶАМЪОВАРӢ ВА ХУШКОНИДАНИ МЕВАӢ БУТТАМЕВА	12
2.1. ҶАМЪОВАРИИ МЕВА ВА БУТТАМЕВА	12
2.2. ХУШКОНИДАНИ ЗАРДОЛУ	16
2.3. ХУШКОНИДАНИ СЕБ ВА НОК	17
2.4. ХУШКОНИДАНИ ОЛУБОЛУ ВА ОЛУЧА	24
2.5. ХУШКОНИДАНИ ХУЧ	31
БОБИ 3. НИГОҲДОРӢ ВА БА ФУРӢШ РАСОНИДАНИ ХУШКМЕВАҲО	38
3.1. БАСТАБАНДӢ ВА НИГОҲДОРИИ ХУШКМЕВАҲО	38

МУҚАДДИМА

Кишоварзӣ яке аз соҳаҳои асосии иқтисодиёти водии Фарғона буда, истеҳсоли мевагиҳо нақши муҳимро дар истеҳсолоти кишоварзӣ иҷро менамояд. Маҳсулоти соҳаи боғдорӣ ҳиссаи назарраси иқтисодии содироти дар минтақа ишғол намуда, соҳа воситаи иҷтимоии аҳолии буда, қисми зиёди аҳолии қобили меҳнати дар он бо шуғли асосӣ машғул мебошанд.

Имкониятҳои истеҳсолии минтақа ҷиҳати минбаъд зиёд намудани масоҳати майдони боғҳо ниҳоят зиёд буда, маҳсулоти асосии соҳаи боғдорӣ мева ва буттамева, аз ҷумлаи зардолу, себ, нок, олу, олуболу, олуча ва хуч мебошад. Қисми ҳосили ба даст омада ба содирот нигаронида мешавад. Дар бозорҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил хушкмева, афшурдаи мева ва омехта барои омосозии меваоб (омехтаи хушкмеваҳо)-и маъмул ва серхаридор мебошад.

Хушкмева – ин маҳсулоти мева ва буттамевагии хушккардашуда мебошад, ки дар таркибаш 20 % намноки нигоҳдошта шудааст. Хушконидаи мева ва буттамевагиҳо бо усули табиӣ (мисоли дар офтоб хушконидаи) ва ё истифодаи усули саноатӣ (мисоли бо истифода аз хушкунакҳо) амалӣ карда мешавад. Дар таркиби хушкмева миқдори витаминҳо (А, В1, В2, В3, В5, В6) ва унсурҳои маъдани минералӣ (оҳан, калсий, магний, фосфор, калий, натрий) ниҳоят зиёд мебошад. Ҳамаи хушкмеваҳо муҳлати дарози нигоҳдорӣ дошта, барои нигоҳдории онҳо яхдону сардхонаҳои ҳарораташон ба хуноки танзимшаванда зарур нест.

Омехтаи хушкмеваҳо барои меваоб аз маҷмӯи хушкмеваҳо омода карда мешавад, ки ба саломатии инсон аҳамияти ниҳоят калон дорад, зеро таркиби он аз якҷанд намуди хушкмева иборат буда, ҳар як компоненти таркиби он маҷмӯи витаминҳо ва унсурҳои маъдани ба саломатии инсон фоидаоварро доро мебошад. Ҳар кадом аз компонентҳои омехтаи хушкмеваҳо барои меваоб хусусияти нотақрори шифобахшӣ ва таркиби бойи витамину минералҳоро доранд. Ҳамчунин, имконияти вобаста ба талаботи истеъмолкунандагон таркиби омехтаи хушкмеваҳо барои меваобро вобаста ба лаззат, тамъ ва витаминҳои лозима тағйир додан мумкин аст. Дар аксар ҳолатҳо таркиби омехтаи хушкмеваҳо барои меваоб аз мева ва буттамевагиҳои хушконидаи нок, себ, хуч, олуча, зардолу, олу ва мавиз омода карда мешаванд. Риояи қоидаҳои омода намудани компонентҳои таркиби омехта барои меваоб муҳим буда, вобаста ба лаззат, тамъ ва ранги омехта омода карда мешаванд.

Хушкмеваҳои молии ба фурӯш нигаронидашударо аз рӯи сифат ба наъи олій, навъҳои якум ва дуюм, коркард кардшуда ва коркард нашуда ҷудо мекунанд. Ҳар як навъи хушкмева харидорони худро дошта, вобаста ба он арзиш дорад. Арзиш, сифат ва талабот ба меваю буттамеваи хушконидашуда дар навбати аввал аз риояи талаботи ҷамъоварӣ ва коркарди дурусти ибтидоии он вобаста аст.

Дар бисёр ҳолат кишоварзон талаботҳои оддиро ҳангоми ҷамъовариҳои ҳосил ва коркарди ибтидоии он риоя намеkunанд. Роҳнамои мазкур амалҳои технологиро ҷиҳати дуруст истеҳсол, ҷамъоварӣ ва коркарди аввалияи маҳсулоти мева ва буттамевагиҳо ба намуди амалӣ ба Шумо меомӯзонанд, ки дар ин асос дараҷаи даромаднокиро дар соҳаи боғдорӣ зиёд менамояд.

БОБИ 1. РАВАНДИ ОМОДАСОЗӢ

Барои ба даст овардани хушкмеваи босифат, пеш аз ҳама хоҷагиҳои деҳқонӣ, ҷамоавӣ ва аҳолиро лозим аст, ки ба раванди ҷамъоварӣ ва хушккунӣ маҳсулоти ҷамъоваришуда диққати бештар диҳанд. Дар ин раванд ҷиҳати омодагӣ ба ҷамъовариҳои ҳосил интихоби лавозимоти меҳнат, сару либос ва риояи гигиенаи шахсӣ муҳим мебошад. Дар тамоми раванди истеҳсолот истеҳсолкунандагон бояд ҳатман талаботҳои техникаи бехатариро риоя кунанд.

1.1. Лавозимотбарои ҷамъоварӣ ва хушкконидани ҳосил

Барои ҷамъоварӣ ва хушкконидани ҳосил доштани лавозимоти зерин муҳим аст:

- Норбон (зинапои интиқолёбанда), сатилҳо, кашакҳои дарозу кӯтоҳ барои ҷамъовариҳои ҳосил;
- Занбар, қуттӣ ва паллетҳо (воситаи аз чӯб ва ё пласмас сохатшуда барои кашонидан ва хушкконидани ҳосил), матои ғафс барои аз замини нам ва ифлосӣ нигоҳ доштани маҳсулот;
- Тарозу, олтингӯгирд тағораҳо, хаймаи селофанӣ, спирти техникӣ ё ангиштсанг аз чӯб (лаҳча) барои буғкунӣ

Расми 1. Норбон аз чӯбин

Расми 2. Норбон аз оҳан (алюменӣ)

Расми 3. Занбар барои аз майдон баровардани ҳосили ҷамъоваришуда (Занбар бояд мустаҳкам, сабук ва барои кашонидан қулай бошанд)

Паллет ва қуттиҳо аз тахта ва ё аз пласмас ва гуногунҳаҷм шуда метавонанд. Асосан қуттиҳои тахтагии ғунҷоишашон 10 кг истифода мешаванд. Бояд девори қуттиҳо на он қадар баланд (танҳо аз як ё ду тахта иборат) истифода шаванд, зеро дар қуттиҳои сетахтагӣ ҳосили тоза ҷамъоваришуда зуд фишурда мешавад. **(Расми. 4.)**

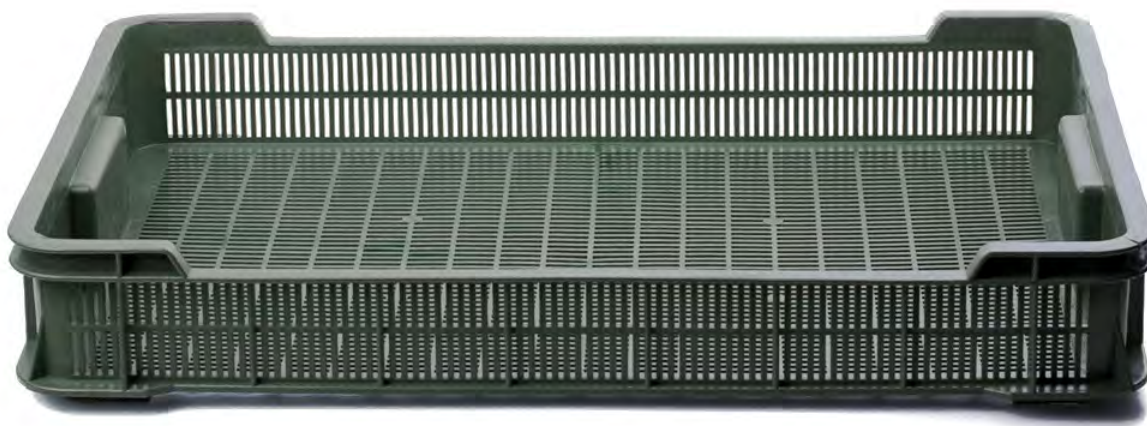
Расми 4. Қуттиҳои чӯбини як, ду ва сетахтагӣ

Барои ҷамъовариҳои ҳосил аз қуттиҳои пласмасӣ истифода карда мешавад, **(расми 5)**. Қуттиҳои пласмасӣ низ гуногунандоза шуда метавонанд. Дар муқоиса бо қуттиҳои тахтагӣ, қуттиҳои пласмасӣ таъмирнашаванда буда, зуд шикаста набуд мешаванд ва нисбатан хароҷоти бештарро талаб мекунад.

Рисми 5. Қуттиҳои пласмасӣ

Паллетҳо низ аз чӯб (тахтагӣ) ва пласмасӣ мешаванд. Онҳоро асосан ҳангоми буғкунӣ ва хушконидаҳои ҳосил истифода мекунанд. Паллетҳои пласмасӣ гаронарзиш буда, таъмир намешаванд. Паллетҳои пласмасӣ барои кашонидан номувофиқ буда, онро бо ҳосил як нафар бардошта наметавонанд ва ҳангоми бардоштан имкони қат задан дорад, **(расми 6)**.

Рисми 6. Паллети пласмасӣ

Паллети тахтагӣ аз ҷиҳати рияи талаботи экологӣ муҳим буда, ҳангоми гармиву сардӣ ба сифати маҳсулоти дар рӯи он ҷамъовардашуда таъсири манфӣ намерасонад ва имконияти таъмир карданро дорад, **(расми 7)**.

Расми 7. Паллети тахтагӣ

Ба сифати матои ғафс (чодар) барои ҷамъоварӣ ва хушконидаи ҳосил, матоъе интихоб карда мешавад, ки патдор набошад (ба ҳосил набояд патчаҳо часпанд), вазнаш сабук ва зуд ва осон шусташаванда бошад, **(расми 8)**.

Расми 8. Чодар (матои ғафс)

Лавозимоти дигар: - тарозу, олтингӯгирд, тағораҳо, хаймаи селлофанӣ, спирти техникӣ ё ангиштсанг аз чӯб, барои буғкунии ҳосил зарур мебошад, **(расми 9)**. Бахотири истифодаи давомнок ва камтар кардани хароҷотҳо бояд селлофани ғафс барои хайма интихоб карда шавад. Аксарияти фермерон ҳангоми буғкунии олтингӯгирди дар таркибаш ғурушаҳо доштара аз сабаби камёфт будани олтингӯгирди тозаии бе ғуруша истифода мебаранд.

Расми 9. Хаймаи селлофанӣ, тарозу, тағораҳо ва олтингӯгирд.

Набояд фаромӯш кард: Лавозимот бояд доимо дар ҳолати тоза ва барои истифода тайёр нигоҳ дошта шавад. Пас аз истифода низ лавозимот бояд дар ҷойи махсуси ҷудокардашуда нигоҳ дошта шавад. Ҳар як хоҷагии инфиродӣ, деҳқонӣ ва ҷамоавӣ бояд корманди масъул барои тоза ва дар ҳолати корӣ нигоҳ доштани лавозимот дошта бошад.

1.2. Талаботҳо оид ба бехатарии ғизо

1.2.1. Солими, гигиенаи шахсӣ ва либоси кормандон

Саломатии ҳайати кормандон:

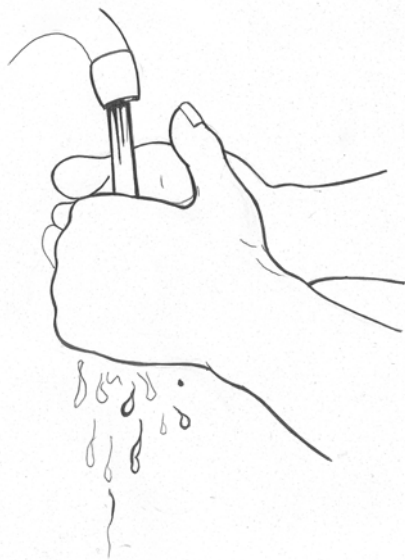
Солимии кормандон дар омода намудани хушкмеваҳо яке аз шартҳои муҳим мебошад. Роҳбарони хоҷагиҳои ба парвариш ва истеҳсоли мевагиҳо ва буттамевагиҳо машғулбударо лозим аст, ки аз солимии ҳайати кормандони худ бохабар бошанд. Ҳайати кормандон бояд огоҳонида шаванд, ки ҳама кормандон ҳангоми ҷароҳат бардоштан, захмин шуда, гирифтори бемории сироятӣ гардидан, ба хусус диарея (дарунрав), бояд фавран ба роҳбарияти хоҷагӣ хабар диҳанд. Корманди ҷароҳат, захм ё гирифтори бемории сироятӣ набояд ба кор ҷалб карда шаванд. Захму ҷароҳати кушдодаи пӯст, гарчанд хурд бошанд ҳам, манбаи сироятёбии маҳсулот шуда метавонанд.

Агар корманд захми бурида ё харошида дошта бошад, пеш аз шурӯъ ба ҷамъовариҳои ҳосил, ҷойи захм ва буридашуда бояд бо спирт коркард ва бо матои захмбандӣ (бинт) баста шавад. Ҳангоми дарёфт шудани маҳсулоти хунолудшуда, бояд он фавран партофта шавад.

Оби даҳон дар таркиби худ миқдори зиёди микробҳоро дорад. Ҳеҷ гоҳ дар ҳудуди истеҳсоли, дар ҷойҳои нигоҳдорӣ ва хушконидаи маҳсулот оби даҳон накунед. Ҳангоми атсазанӣ ва ё сулфа аз маҳсулот рӯй гардонидани даҳону биниро бо рӯймолча пӯшед, **(расми 10)**. Маҳсулоте, ки ба он оби даҳон расидааст бояд фавран партофта шавад.

Расми 10. Эҳтиёт ҳангоми атсазанӣ

Расми 11.

Гигиенаи шахсӣ:

Даст инсон олоти муҳим барои ҷамъовариҳои ҳосил ва коркарди аввалияи он мебошад. Зеро ҷамъовариҳои ҳосили мевагӣ ҳамаҷаҳат тавассути даст амалӣ карда мешавад. Ҳангоми ҷамъоварӣ ва коркарди маҳсулот, ҳар як мева тавассути даст ҷамъоварӣ ва коркард мешаванд, аз ин рӯ бояд боварӣ ҳосил намуд, ки дастон манбаъи ифлосшавӣ шуда наметавонанд. Шустани даст, яъне тоза нигоҳ доштани дастон раванди муҳими риояи гигиенаи шахсӣ мебошад.

Пеш аз ба ҷамъовариҳои ҳосил оғоз намудан, пас аз ҳар танаффус барои хӯроки нисфирӯзӣ, истироҳати кӯтоҳмуддат дар вақти ҷамъоварӣ, пас аз ҳоҷатхона, пас аз истифодаи пестисиду дигар захрдорӯҳои кимиёвӣ, ҳангоми даст расонидан ба ҳайвонот, компост ва пору дастонро тоза шустан лозим аст.

Барои қазои ҳоҷат ҳамеша кӯшиш кунед, ки аз ҳоҷатхона истифода баред. Ҳеҷ гоҳ дар саҳрои ва боғ қазои ҳоҷат накунад ва ба кормандон низ аз истифода аз ҳоҷатхонаро омӯзонед. Пас аз қазои ҳоҷат ҳатман дастонро бо собун шустан лозим аст, (**расми 11**).

Пас аз бо дастон расидан ба чорво (новобаста хонагӣ ва ваҳшӣ) ё нигоҳубини онҳо бидуни бо собун шустани дастон ба маҳсулот даст расонидан ва ё давом додани ҷамъовариҳои ҳосил қатъиян манъ мебошад.

Пеш аз оғози ҷамъовариҳои ҳосил орошоти заргариҳои худ (гӯшвор, занҷирча ва ангуштарӣ)-ро дар хона гузоред, зеро он ба ҷамъоварӣ ва шустани дастон халал ворид карданаш мумкин аст. Орошоти ҳангоми ҷамъовариҳои маҳсулот гумшуда ва бо маҳсулот монда, метавонад аз худ таксонҳои ба саломатии истеъмолкунандагон зараровар ба маҳсулот ворид созад. Ҳамчунин орошот метавонад дар худ микроб ва барангезандагони касалиҳои пайдоиш аз хӯрокаи доштаро дошта бошанд.

Дар минтақаи истеҳсоли (майдон, боғ, сеҳ) хӯрок хӯрдан ва аз тамоку (бахусус нос) истифода кардани мумкин нест. Ҳангоми ҷамъоварӣ ва коркарди мева иҷозат надидед, ки кормандон аз ягон намуди маҳсулоти тамокугӣ истифода наоянд.

Пеш аз истифодаи контейнерҳо барои ҷамъовариҳои ҳосил, бояд ба тозагӣ ва коршоам будани онҳо (набудани афлосӣ, боқимондаи пусида, нашикаста будан ва тарқишҳои калон надоштан) диққат додан лозим аст. Дар сурати ошкор намудани ифлосӣ, шикастагӣ, тарқиш ва ё кунҷҳои тез дар контейнерҳо, ки боиси захмбардорӣ ва бесифат гардидани маҳсулот мегарданд, онҳоро тамиз, таъмир ва кунҷҳои тезашро бартараф кардан лозим аст.

Сару либоси мувофиқ ва сарбанд (рӯймоли хурди занона ва кӯлоҳи мардона) ба кормандон ҳангоми ҷамъоварӣ ва коркарди мева бо буттамева имкон медиҳад, ки резиши арақ, мӯй ва орошоти занона (косметика) пешгирӣ карда шуда, талаботи гигиенӣ риоя гардад.

Ба хотири пешгирии ифлосшавии маҳсулоти ҷамъоваришаванда ва коркардшаванда тоза будани либоси кормандон муҳим мебошад. Кормандон ҳамеша бояд мӯйҳои худро дар зерин сарпӯш ё рӯймол пинҳон кунанд. Ҳамчунин, сарбанд (рӯймол ё дигар намуди сарпӯш) кормандро аз нурҳои офтоб, инчунин маҳсулотро аз ифлосшавӣ муҳофизат мекунад, (**расми 12**).

Расми 12. Сару либос ва сарпӯши мувофиқ

Набояд фаромӯш кард: бояд аз иброк кор гирифта, дар истеҳсоли маҳсулоти гизоӣ ҳамаи талаботҳои зикргардида роия кард. Пеш аз оғози фаъолият ба ҳар як корманд ҳатман омӯзиши қоидаи муҳими фаъолият (инструктаж) гузашта, дар дафтар махсус қайд карда шаванд.

Ҷадвали 1. Ҷадвал (дафтар)-и сабти омӯзишҳои ҳаёти кормандон

№	Санаи омӯзиш	Ному насаби корманд	Мавзӯ	Вазифа корманд	Имзои корманд	Ному насаби омӯзгор	Имзои омӯзгор	Маводи омӯзишӣ
1	04.16.2018	Шарипов Х.	Роияи гигиенаи шахсӣ ҳангоми чамъоварии ҳосил	Ҳосил гундор		Ҳасанов Р.		Модули гигиенаи шахсӣ
2								
С								

1.2.2. Чорабиниҳои оид ба муҳофизати ҳосили чамъоваришуда

Барои ҳимояи ҳосили чамъоваришуда аз ифлосшавӣ ва сироятёбӣ чораҳои зеринро амалӣ кардан лозим аст:

- болои қуттиҳои барои чамъоварии ҳосил бояд доимо пӯшида бошанд;
- эҳтиёткорона ҳолӣ намудани ҳосил аз қуттиҳои барои осеб набардоштани он;
- зарфҳои маҳсулотгирӣ, ки дар онҳо маҳсулоти тоза гирифта шудааст, набояд бевосита ба замин монда шаванд;
- бо мақсади суфт гардонидани афзоиши микробҳо, маҳсулотро дар ҳои паст нигоҳ доштан лозим аст;
- барои шустушӯи маҳсулот ва ё сардкунии он тавассути об, танҳо аз оби тозаи нӯшоқӣ истифода баред.

Чораҳои оид ба ҳимоя аз зараррасонҳо

- минтақае, ки ҳосил чамъоварӣ ва ё коркард карда мешавад, ба хоҳири пешгирӣ ҳашаротҳо ва микроорганизмҳо бояд ҳамеша тоза нигоҳ дошта шаванд;
- мунтазам боқимондаҳои партовшуда, лавозимоту таҷҳизоти истифоданашаванда, ки дар онҳо ҳашароту микроорганизмҳо чамъ мешаванд тоза кунед;
- алафҳои дар ҳудуди истеҳсоли буда, бояд даравида шаванд.

Чораҳои оид ба муҳофизат ҳангоми ҳамлу нақл

- ҳангоми ҳамлу нақли маҳсулот то ҳадди ақал, имкони афзоиши микробҳо ва эҳтимоли сироятёбиро коҳиш диҳед;
- пеш аз бор кардани маҳсулот ба нақлиёт, боварӣ ҳосил намоед, ки воситаи нақлиётӣ ягон манбаъи сирояткунанда надорад;
- барои осеб надидани маҳсулот онро эҳтиёткорона бор кунед.
- барои таъмини беҳатарии маҳсулот, дарҳои кузови воситаи нақлиётиро пӯшида, муҳр гузоред.

Ҳисобкуниҳои зеринро бодикқат амалӣ намоед:

- пайдоиши маҳсулот (кӣ, кай ва дар куҷо ин маҳсулотро парвариш кардааст);
- санаи бастабандии маҳсулот;
- санаи ҳамлу нақли маҳсулот.

Майдонҳо барои хушконида

Агар мева ва буттамеваи ҷамъоваришуда тавассути офтоб хушконида шавад, онро дар майдонҳои махсуси омодакардашуда мехушконанд, ин гунна майдонҳоро ҷойи истехсоли маҳсулоти ғизои хӯрокаи ҳисобида мешавад.

Макони хушконидаи мева. Бо мақсади пешгирӣ аз ифлосшавӣ, ҳавлӣ/майдони мевахушконӣ бояд дар масофаи дуртар аз ҷойи нигоҳубини чорво, захираи хӯрокаи ва/ё дигар макони ҷамъшавии партовҳо таъмин карда шавад.

Тарҳрезӣ. Ҳавлӣ ва ё майдони мевахушконӣ бояд имкони пӯшонидан дошта бошад, ки тоза нигоҳ доштани маконро таъмин намуда, меваю буттамеваҳои хушкшавандаро аз ифлосшавӣ пешгирӣ кунад. Дар сурати зарурат ҳавлӣ ва ё майдони мевахушконӣ барои муҳофизат аз таъсири чорво, бо девор ихота карда шаванд. Худудҳои наздик ба ҳавлӣ ва ё майдони мевахушконӣ бояд ҳамеша тоза, аз алафҳои бегона озод ва дигар партовҳо, ки ҳангоми шамол ба маҳсулот расида метавонанд, эмин нигоҳ дошта шаванд.

БОБИ 2. ҶАМЪОВАРӢ ВА ХУШКОНИДАНИ МЕВАЮ БУТТАМЕВА

2.1. Ҷамъовариҳои мева ва буттамева

Истифодаи усули дурусти ҷамъовариҳои ҳосили мева ва буттамева асосӣ ба даст овардани маҳсулоти босифат мебошад. Аксар вақт ҳангоми ҷамъовариҳои ҳосил мевахоро нобуд ва захмдор мекунад, ба шоху навдаҳои ҳосилдеҳ, баъзан ба худӣ дарахт осеб мерасонанд (мешикананд), ки ба маҳсулоти ниҳойӣ, дарахтон ва бо таъсири манфӣ мерасонад.

Яке аз талаботҳои асосии ҷамъовариҳои ҳосили мева ва буттамевагӣ ин дуруст муайян кардани вақти ҷамъовариҳои ҳосил мебошад. Замони пухта расидани ҳосил аз рӯйи ранг, нахат ва пухтани донаки он муайян карда мешавад. Ҳосилро бо навбат, аз рӯйи давраи пухта расидани меваи дарахтон ҷамъоварӣ намудан лозим аст. Тавре дар расм нишон дода шудааст, аввал меваҳои қисми болоии дарахт, ки ба он офтоб бештар мерасад, баъд қисми миёнаи дарахт ва ниҳоят қисми поёнии он пухта мерасанд, **(расми 13)**. Бояд ҳосил низ бо ҳамин тартиб, дар якҷанд марҳила ҷамъоварӣ карда шавад.

Расми 13. Давраҳои пухтарасии ҳосил

Расми 14. Дастӣ ҷамъоварӣ кардани ҳосил

Усулҳои ҷамъовари ҳосил: - ҷамъовари дастӣ, афшонидан ва дар сурати зарурат, тавассути ҷӯби дарози рост афшонидан мебошанд. Усули ҷамъовари комилан мувофиқ, ин усули ҷамъоварӣ ба таври дастӣ мебошад. Зеро ҳангоми истифодаи ин усул меваҳо осеб намебинанд. Илова бар он, чидани меваҳои нопухтаро пешгирӣ кардан мумкин аст.

Усули афшонидан ба чодар

Усули тавассути чӯби дарози рост афшонидан ба чодар

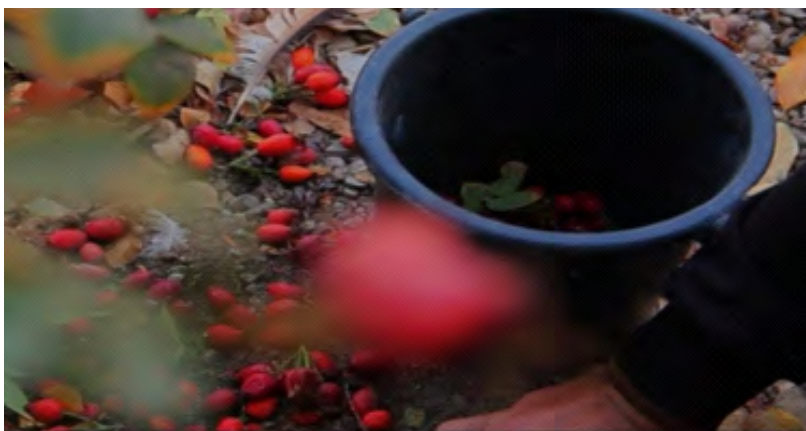

Расми 15. Усулҳои афшонидан ва тавассути чӯби дарози рост афшонидани ҳосил

Ҳангоми истифода аз усулҳои афшонидан ва тавассути ҷуби дарози рост афшонидани ҳосил аз матои махсус (хомсуф ё матои полиэтиленӣ), ки дар балنديи чанд сантиметр аз замин дар зеро дарахт дар ҳолати нимтаранг кашида, ҷамъоварию амалӣ мекунанд. Зеро ҳангоми ба замин афтодани ҳосил эҳтимоли осеббинӣ, зарбхурӣ, ба меваҳо расидани хок ё дигар ҷисмҳои айр (сангреза, барг ва ғайра) зиёд аст. Ҳамаи ин ба рафти хушконида таъсир манфӣ расонида, сифати маҳсулотро паст мекунад, ки дар маҷмӯъ ба пастшавии нарх дар бозор ва кам шудани дараҷаи даромадноки мегардад. Себ, нок ва олуҷа ба таври дастӣ, монанди зардолу чида мешаванд. Олуҷа ва олуболуро дар дарахт хушк карда, баъд бо усули афшонидан ҷамъоварӣ кардан мумкин аст.

Аммо бояд дар назар дошт, ки ҳангоми истифодаи ин усул то замони ҷамъоварию ҳосил талафоти он зиёд мегардад (меваҳо ҳангоми вазидани шамол мерезанд, дар шохи дарахт мепусанд, парандаҳо мехуранд).

Меваи хуче, ки барои хушконида пешбинӣ шудааст, бояд то пурра пухта расидан дар буттаҳо нигоҳ дошта шавад. Дар сурати пурра пухта расидан бо даст чидани ҳосил мушкил аст, зеро меваи хуч нарм гардида, думчаи он ба мева саҳт часпидааст ва ҳангоми бо даст чидан зуд вайрон мешавад. Дар ин сурат бояд, зеро буттаҳои хучро тоза карда, партовҳоро гирифта, сипас тавре, ки дар (расми 16) нишон дода шудааст, бо қайчи тоқбурри думчаи меваро бурида, аз замин ба зарфи омодашуда чидан лозим аст.

Расми 16. Усулҳои ҷамъоварию меваи хуч

Набояд фаромӯш кард: ҳангоми ҷамъоварию ҳосил риоя кардани техникаи беҳатарӣ ва талаботҳои беҳатарии гизо, инчунин, қайд кардани аз тарафи кӯ ҷамъовари шудани ҳосил ва бурдани сабтҳо дар бораи ҳосили ҷамъоваришуда муҳим мебошад.

Ҷадвали 2. Сабтҳо дар бораи ҳосили чамъоваришуда

Қитъа	Санаи чамъоварӣ	Миқдор, кг	Навъ ва сифат	Ҳосилгундор
А	20.05.2018	2000	Самарканд, калонмева	Мирзоев Д.

2.2. Хушконидаи зардолу

Зардолу бо доштани мазза ва таъми ниҳоят хуб, инчунин манбаи минералу моддаҳои фаъоли биологии ба организми инсон зарурӣ мебошад. Онҳо нерӯи инсонро баланд карда аз бемориҳои гуногун эмин нигоҳ медоранд, иммунитет (устуворӣ)-и организми инсонро афзун мегардонад.

Анъанаи хушконидаи зардолу дар водии Фарғона таърихи тӯлонӣ дорад. Гузаштагони мо аз замони қадим меваҳоро бо усули табиӣ, дар ҳуди дарахт ё зерҳои нурҳои офтоб тунук карда, хушк менамуданд.

Айни замон дар соҳаи боғдорӣ таҷҳизоти мухталифи хушконидаи мева сохта шудааст, ки беосеб нигоҳдорию маҳсулотро таъмин менамояд.

Ҳоло зардолуро бо роҳи табиӣ ва бо истифода аз олтингӯгирд мехушконанд. Тартиби хушконидаи табиӣ зардолу дар ҷадвали зер инъикос гардидааст.

Ҷадвали 1. Тартиби хушконидаи зардолу

Набояд фаромӯш кард: ҳангоми хушконидаи зардолу аз расидани чанг, шабнам ё борон бояд эҳтиёт карда шавад (вагарна меваҳо сиёҳ мешаванд). Зардолуро вобаста аз шароитҳои иқлимӣ то 10 рӯз мехушконанд (дар зарурият дар оянда боз хушконида). Барои ҳисоб намудани ҳаҷми маҳсулоти тайёршуда қайди сабтҳоро бояд кард.

Тартиби хушккунии зардолу бо ёрии олтингўгирд

Зардолу мевае аст, ки ҳангоми хушкконидан ранги худро тағйир медиҳад. Бо олтингўгирд буғ карда, тағйир ёфтани ранги зардолу, пайдо шудани мағор, туршшавӣ, афзоиши бактерияҳо ва дигар зараррасонҳоро пешгирӣ кардан мумкин аст. Тавассути буғкунӣ маҳсулоти хушкшударо муддати тӯлонӣ нигоҳ доштан имконпазир мегардад. Аммо набояд фаромӯш кард, ки ҳангоми зиёд гардидани олтингўгирд дар таркиби зардолу, ҳангоми ба фурӯш расонидани хушкмева (ғўлинг) монеа менамояд. Бинобар ин ҳангоми истифодаи ин усул давомнокии буғкунӣ ва миқдори сарфи олтингўгирд муҳим мебошанд. Инчунин ба сифати хушкмеваи зардолу (ғўлинг) усули ҳамъоварӣ, ҳамлу нақл, буғкунӣ ва хушкконидан таъсир мерасонанд.

1 Ба навъҳо ҷудокунӣ, гирифта партофтани зардолуҳои осебдида, пухтагузашта ва барғҳо, (расми 17).

2 Шуста аз чангу ғубор ва шираи ифлоскунанда тоза кардани зардолу, (расми 18).

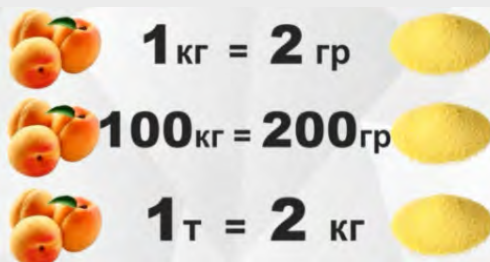
3 Дуқабата дар паллет ё қутти чидани зардолу, (расми 19).

4 Паллет ё қуттиҳои зардолудорро дар буғхона болои ҳам чида ё бо хаймаи селюфанӣ мепӯшонем, (расми 20).

5 Тавассути лахчаи алангадошта олтингӯгирдро аз рӯи меъёр оташ мегиронем, расми 21.
Тавре дар расм нишон дода шудааст, меъёри истифодаи олтингӯгирд на зиёда аз 2 кг ба 1 тонна зардолу мебошад, (расми 22).

6 Муайян кардани дараҷаи сулфуронида шудани зардолу. Пас аз буғкунӣ дар рӯи зардолу қабати тунуки сафед пайдо мегардад, ҳангоми ба ду қисм ҷудокунии зардолу, донак аз мевабарг нағз ҷудо шуда, намнок мебошад, (расми 23).

Расми 21. Оташ гириданӣ олтингӯгирд

Расми 22. Муайян кардани дараҷаи сулфуронидашавӣ

7 Маҳсулоти буғшударо дар паллетҳо дар ҷойи офтобӣ мегузorem, дар шакли ба таври аёният дар (расми 23) нишон дода шуда, вобаста аз ҳарорати ҳаво маҳсулоти барои хушконида гузошташуда дар муддати то 40 соат хушконида мешавад.

Расми 23. Хушккунии маҳсулоти буғшуда

8 Пас аз раванди буғкунии зардолу донаки он гирифта мешавад. Зардолуи буғшуда дар давоми 40 соат барои ҷудо кардан аз дона омода мешавад, дар ин давра зардолуро оҳиста зер карда донакро аз мевабарг ҷудо мекунанд.

Расми 24. Ҷудо кардани донак аз мевабарг

9 Зардолуро то ҳадди 5% - 10% боқӣ мондани намнокӣ дар паллет ё матои ғафс то 20 рӯз хушк кардан мумкин аст. (расмҳои 25 ва 26)

Расми 25-26. Хушккунии зардолу дар матои ғафс ё паллет

То ба ҳадди 5% - 10% боқи мондани намноки зардолуи хушконидашударо мо аз овози маҳсулот тавассути даст расонидан муайян карда метавонем. Маҳсулоти хушконидашуда тавре, ки дар расми 27 нишон дода шудааст, бояд резанда, пошхӯранда (ба ҳамдигар начаспад) буда, ҳангоми рехтан овоз барорад.

Расми 27. Муайянкунии тайёр шудани маҳсулот

Муқоиса:

Дар Туркия деҳқонон барои буғкунии зардолу аз буғхонаҳо истифода мебаранд, ки рафти буғкунониро осон карда, талафоти вақт ва гази сулфурро коҳиш медиҳад, **(расми 28).**

Расми 28. Омодакунии ба буғкунии ва намуди буғхона

Хусусиятҳои муҳими буғхона

Буғхонаро ба андозаи 2,5 м баланди, 2,5 м бар ва баландиашро 2,2 м месозанд, ғафсии деворҳо бояд 30 см бошад. Буғхонаро аз масолеҳи маҳаллӣ (хишти хом ва ғ.) сохта мешавад. Дар буғхонаи бо ин андоза сохташуда дар як вақт 1000 кг зардолуи тару тозаро буғ кардан мумкин аст. Барои ин 1000 кг зардолу дар рафҳо ҷойгир карда шуда, дар давоми 8 - 12 соат бояд бо истифода аз 1600-1800 г олтингӯгирд буғ карда шаванд, ки барои ҳосил шудани 2000 ppm SO₂ мусоидат менамояд. Барои ба даст овардани зиёда аз 2000 ppm олтингӯгирд, ин равандро 2 - 3 маротиба гузаронида мешавад. Бари дари даромади буғхона бояд 110 см ва баландиаш 200 см сохта шуда, зич пӯшида шаванд ва герметикӣ бошад.

Набояд фаромӯш кард: Пеш аз бугкунӣ маҳсулотро бояд шуст! Меъёри истифодаи олтингӯгирдро риоя кардан зарур аст! Дар давраи то 5% - 10% намнокӣ хушконидаани зардолу, аз расидани чангу губор ва борон маҳсулотро эҳтиёт кардан лозим аст. Пас аз пурра хушкшудаву омода шудани гулинг, маҳсулоти омодашуда барои нигоҳдорӣ фиристода мешавад. Оид ба раванди иҷрои корҳои амалишуда ва иҷрокунандагони он, кӣ, кай ва бо кадом усул иҷро шудааст дар дафтари сабт қайд кардан лозим аст.

Зардолуи бо истифода аз олтингӯгирд хушккардашуда

Зардолуи бо усули табиӣ хушконидашуда

Расми 29. Зардолуи хушконидашуда (гулинг)-и барои коркарди минбаъда тайёр шуда

2.3. Хушконида ни себ ва нок

Меваи дигаре, ки васеъ хушконида мешаванд ин себ ва нок мебошад. Онҳо нисбат ба дигар хушкмеваҳо беҳтар хушк мешаванд, хуб нигоҳ дошта мешаванд, таъм ва нақхати худро пурра нигоҳ медоранд.

Мутаассифона, на ҳамаи навъи себро хушк кардан мумкин аст. Аз ҳама беҳтар себҳои таъми нордон, бо мағзи серобу пӯсти нафис ва дилаи тухмиашон хурд дошта хушк карда мешаванд.

Одатан дар соҳаи боғдории мо барои хушконида ни себҳои бодрезак (себҳое, ки пеш аз чамъоварӣ ва ҳангоми чамъовари мерезанд) истифода мебаранд. Аммо агар меваҳои пухта расида ва андаке нопухтаи мағзаш осеб нодидаро хушк кунем, маҳсулоти хушсифат ва бозоргир ба даст оварда мешавад. Дар ин ҳолат ранг ва намуди хушкмева беҳтар ва талабот ба он зиёд мегардад.

Беҳтар аст, ки себҳои барои хушконида ни омодашударо аз рӯи рангу андоза, ба паллет ё матоъ чида хушк кунем. Он гоҳ меваҳо баробар ва босифат хушк мешаванд. Себҳои пӯста ва дилаи тухмдорашон гирифташуда беҳтар хушк мешаванд.

Себҳоро барои хушконида ни аввал шуста, пӯст канда, дилаашро тоза карда, ба пораҳои ғафсиашон баробари на зиёда аз 8-10 мм дар шакли моҳпора реза намоед. Себро бо пӯст ва дилааш низ хушк мекунанд. Дар ин ҳолат низ онҳоро шуста пора мекунанд, аммо сифати маъсолоти хушконидашуда нисбатан паст мешавад. Аксар вақт себҳои буридашуда зуд сиеҳ шуда, ҳангоми хушконида ни хеле сиеҳ гашта, намуди иштиҳоовар надоранд. Бинобар ин баъди пора кардани себ онро зуд буғкардан лозим аст.

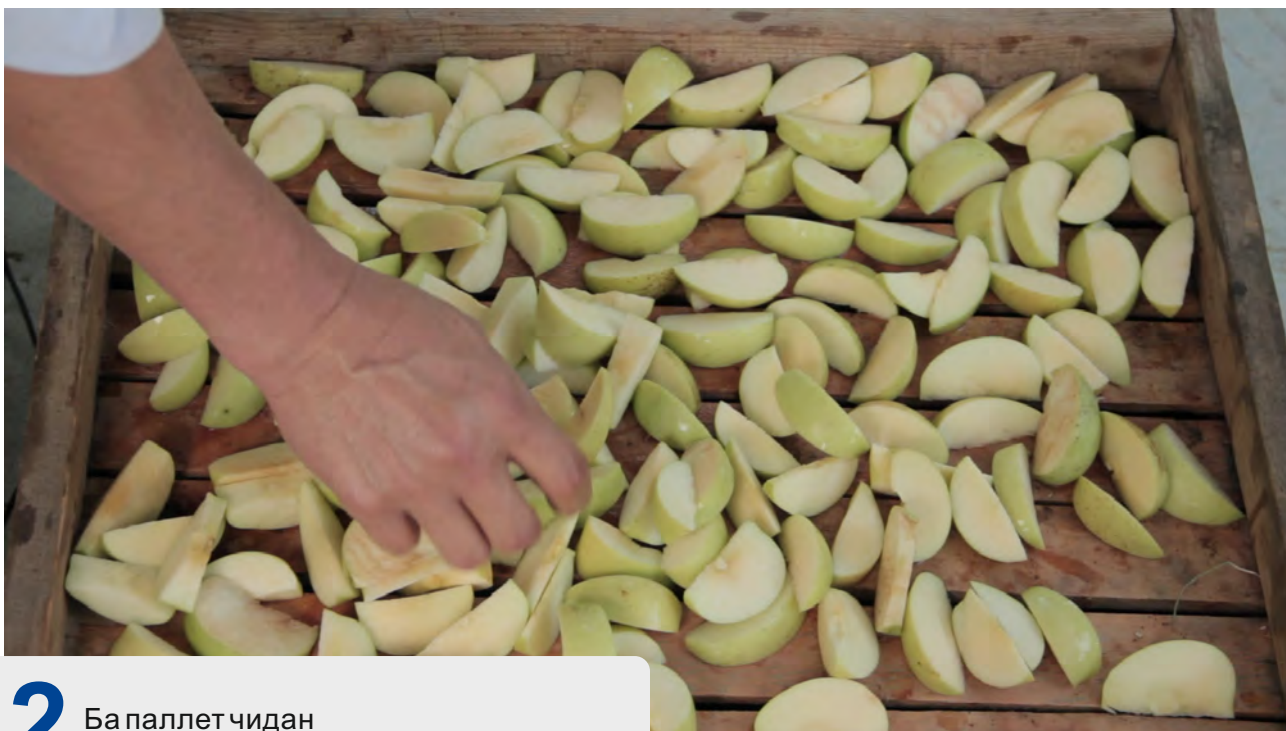
Дар ҳавои кушод себҳои резашударо дар ғалбер ё паллетҳо хушк мекунанд.

Раванди хушконида ни табиӣ себ ва нок дар расмҳои зерин нишон дода шудааст:

1

Бурида ни меваҳо

2 Ба паллет чидан

Набояд фаромӯш кард: ҳангоми хушконида аз расидани чангу губор, шабнам ё борон эҳтиёт кунед вагарна маҳсулоти омодакардаатон ниҳоят сиёҳ мешавад. Себ ва нок вобаста аз шароитҳои иқлимӣ то 12 рӯз хушконида мешаванд. Дар бораи кӣ, кай ва бо кадом усул корҳои хушконида ро иҷро кард дар давтари сабтҳо қайд намоед.

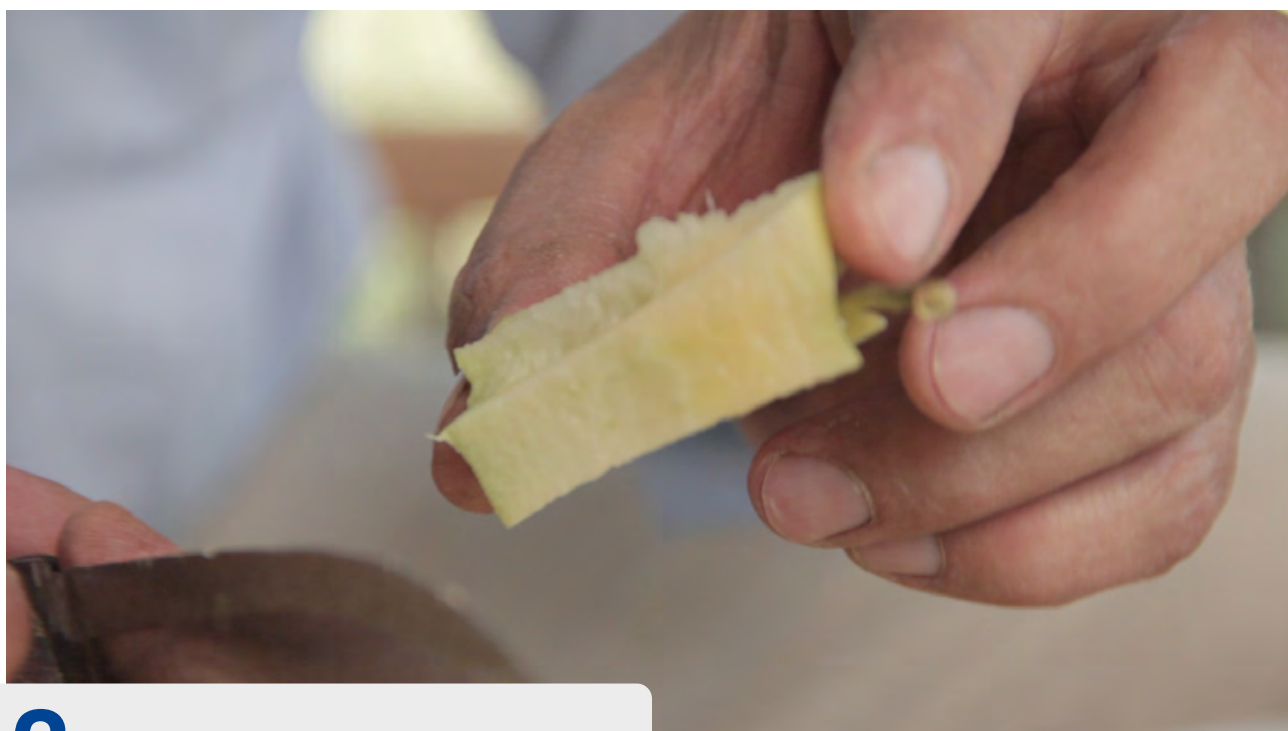
Раванди хушконида ни себ ва нок бо ёрии маҳлули 1%-и намакоб

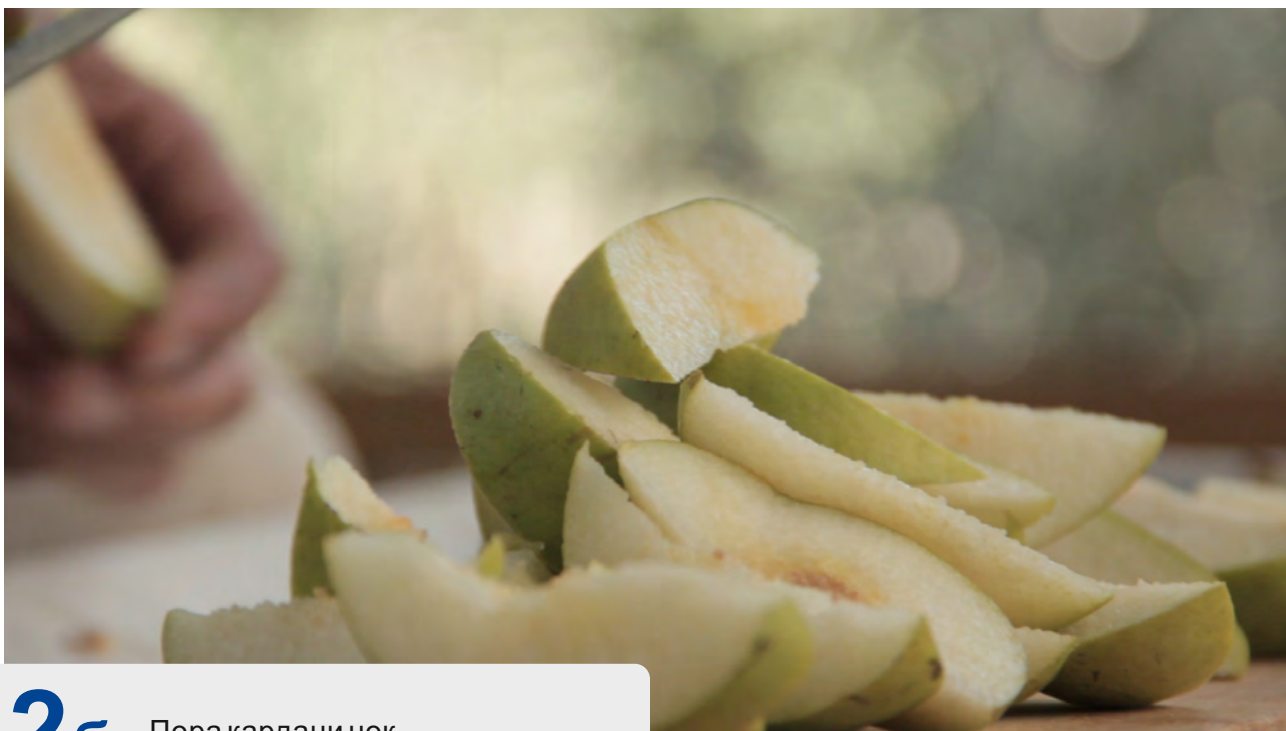
1 Қадами аввал, аз рӯи андоза ва шакл ба навъҳо ҷудо кардан ва гирифта партофтани шохчаву барғҳо, меваҳои хому пусида ва шустани онҳо

2 Дар шакли моҳпора ё бо талаботи харидор пора кардани меваҳо (ғафсии пораҳо на зиёда аз 8мм)

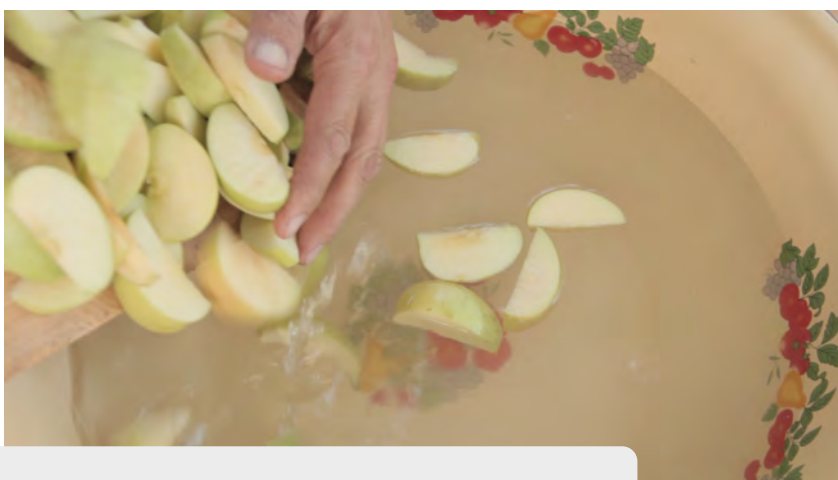

2а Пора кардани себ

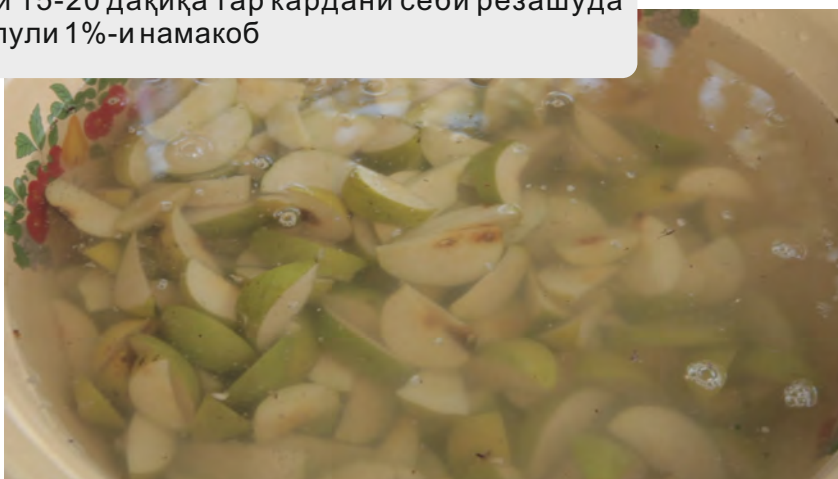
26

Пора кардани нок

3

Муддати 15-20 дақиқа тар кардани себи резашуда дар маҳлули 1%-и намақоб

4 Минбаъд ба паллет ё матои ғафс чида, ба ҷойи тозаи офтобӣ мегузорем. Вобаста аз ҳарорат то 10 рӯз то ба дараҷаи боқи мондани намнокии 5% - 10% хушконида мешавад.

Меваҳои дар намақоб таршуда сиёҳ нагардида, вобаста аз ранги табиашон рангашон тағйир меёбад. Ранги меваҳои сабз пас аз хушкшавӣ сафед мегарданд, меваҳои сурх бошанд ранги ҷигарии равшанро ба худ мегиранд.

Набояд фаромӯш кард: Раванди хушконидаани себ ва нок бо ёрии олтингӯгирд ба мисли бугқунонии зардолу аст. Фарқият: вақти тамйиз (бугқунӣ) 4 соат ва донакҳояшон гирифта намешаванд. Меваҳои бугшуда сиёҳ намешаванд ва ранги ҷигарии равшани ҷилдорро ба худ мегиранд. Пас аз пурра хушк шудан меваҳоро барои нигоҳдорӣ мефиристанд.

Хушкмеваи себи сабзи бо истифода аз маҳлули намакоб хушконида

Хушкмеваи себи сурхи ба таври органикӣ хушконида

Расми 30. Себҳои хушкшудаи барои коркарди минбаъда омода

Хушкмеваи ноки бо истифода аз маҳлули намакоб хушконида

Хушкмеваи ноки ба таври органикӣ хушконида

Расми 31. Нокҳои хушконидаи барои коркарди минбаъда омода

2.4. Хушконидани олуболу ва олуча

Раванди хушконидани табиини олуболу ва олуи ёбой (олуча):

· Дар минтақаҳои кӯҳӣ олуболу ва олуи ёбой дар шохи дарахт хушк карда мешаванд ин хушккунии ниҳоят босифати табиӣ мебошад. Ин усул муносиб (қулай) буда, хароҷоти иловагии меҳнатиро талаб намекунад. Аммо истифодаи ин усули хушконидан ба дарахт таъсири манфӣ расонида, ҳосилнокиашро паст мекунад, минбаъд меваҳояш хурд мешаванд, инчунин аз ҳисоби рехтан ва хӯрдани паррандагон талафот бештар мегардад.

· ҷамъовариини олуболу ва олуи ёбой (олуча) бевосита дар дарахт бо усули афшонидан ба матои ғафс, ба мисли зардолу, ки дар боло тавсиф гардида буд, сурат мегирад.

Олуболу ва олуи ёбой (олуча) ба халтаҳои стандартии то 30 кг бастабанд карда мешаванд.

Расми 32. Олуболу ва олучаи хушконидашуда

Набояд фаромӯш кард: Раванди хушконидани олуболу ва олуи ёбой (олуча) бо ёрии олтингӯгирд ба мисли хушконидани зардолу бо усули бугкунонӣ мебошад. Фарқият: вақти тамйиз (бугкунӣ) на зиёда аз 4 соат буда ва донакҳояшон гирифта намешаванд. Меваҳои бугшуда ҳангоми нигоҳдорӣ нобуд намешаванд ва ранги табиӣ ҷилдорро ба худ мегиранд.

Хушконида ни олуболу ва олуи ёбой (олуча) бо ёрии маҳлули 1%-и сода

1 Ба навъҳо ҷудокуни ва гирифта партофтани шохчаву баргҳо

2 Шустани чангу ғубор

3 Таркунї дар маҳлули 1%-и сода, коркард бо оби чўшонидашуда харораташ 85 0С то 1 дақиқа

4 Ба паллет гузошта ё ба матои ғафс рехта, дар ҷойи тозаи офтобӣ мегузорем, вобаста аз ҳарорати ҳаво, маҳсулот то 10 рӯз, то ҳадди намнокии 5% - 10% хушконида мешавад.

Дар меваҳои аз раванди коркард бо оби ҷӯш гузашта (коркард кӯтоҳмуддат буда бо буғ ё оби ҷӯш гузаронида мешавад) кафидаҳои хурд пайдо мешавад, ки раванди хушконидавро тезонида ба маҳсулот ранги табииро медиҳад.

Олуболуи бо роҳи табиӣ хушконидашуда

Олуи ёбоии бо роҳи табиӣ хушконида

Расми 33. Расми олуболу ва олучаи хушконидаи барои коркарди минбаъда омода

2.5. Хушконида ни хуч

Хуши хушконида шуда ин меваи буттаи ёбоии бисёрсола буда, дар табиат беш аз 400 намудҳои гуногуни хуч маълум карда шудааст. Намуди паҳнгардидатарини он хуши майӣ мебошад. Ин намуди хуч қариб 70 ҷисади ҳамаи хучмеваи истеҳсолшударо ташкил мекунад.

Меваҳои хуч бояд дур аз ҷангу ғубори шаҳр, дар минтақаҳои кӯҳистон ҷамъоварӣ карда шаванд. Таркиби хуши хушконидашуда аз хуши тару тоза кам фарқ мекунад, миқдори моддаҳои фоидаовар дар хучмеваи хушконидашуда бештар мебошанд. Хуч асосан дар ҷангалҳои паҳнбарги дар баландии аз 1200 то 2500 метр аз сатҳи баҳр доман паҳн кардаанд, мерӯяд.

Раванди табиӣ хушконида ни хуч

Дар минтақаҳои кӯҳӣ хуши ёбоиро ба таври дастӣ, ҷӣ хеле, ки дар расми 34 нишон дода шудааст, ҷамъоварӣ мекунанд. ҳангоми ҷамъоварӣ аз қайҷии тоқбурри истифода бурдан беҳтар мебошад. Зеро дар сурати пурра пухтарасӣ, меваи хуч мулоим шуда, вақти ҷидан осеб мебинанд. Ҷамъовариҳои барвақтии меваи пурра пухта нарасидаи хуч ба сифати хучмеваи хушк таъсири манфӣ мерасонад.

Расми 34. Ҷамъовариҳои меваи хуч

Ҳосили пеш аз пухта расидан ҷамъоварӣ шуда дар рафти хушконидаи ранги сурхро мегирад, ҳангоми пурра пухта расидан ҳучмева ҷамъоварӣ шуда ранги маҳсулоти хушкаш тиратар мегардад, ки ин нишонаи босифати маҳсулот мебошад, ки дар расми зер нишон дода шудааст.

Расми 35. Рангирии ҳучмева вобаста ба муҳлати ҷамъоварию он

Раванди бо усули табиӣ хушконидаи ҳучмева

- Ба навъҳо ҷудо карда, баргу шохчаҳо ва меваҳои бемору осебдидаро гирифта мепартоянд;
- ҳосили ҷамъоваришуда дар паллет ё матои ғафс хушконида мешавад.
- Хучро дар хушккунакҳои офтобӣ ё тоннели хушк кардан беҳтар аст. Дар шароити доманакӯҳ ва баландкӯҳҳо ҳуч моҳи октябр пухта мерасад, ки дар ин давра таъсири нурҳои офтоб кам мегардад. Бинобар ин бо истифода аз дастгоҳҳои мевахушкони рафти хушконидаи метезонанд. Маҳсулотро ҳатман то ҳадди боқӣ мондани 5% - 10% намнокӣ хушк кардан лозим аст.

Ҳучи барои фурӯш хушконидашуда:

Расми 36. Ҳучи бо роҳи табиӣ хушконидашуда

БОБИ 3. НИГОҲДОРӢ ВА БА ФУРӢШ РАСОНИДАНИ ХУШКМЕВАҲО

3.1. Бастабандӣ ва нигоҳдории хушкмеваҳо

Пеш аз оғози раванди нигоҳдорӣ, меваю буттамевагиҳо бояд ба навъҳо ҷудо карда шаванд. Биноҳои барои нигоҳдорӣ таъингашта бояд бо таҷҳизоти ҳавотозакунӣ ва ҳавокашҳо таъмин карда шуда, тирезаҳо аз ворид шудани ҳашарот пешгири шуда бошанд. Тавре дар расмҳои зер (**расми 37**) оварда шудааст, хушкмеваи омодашуда ба ҳалтаҳои полиэтилении стандартии ғунҷоишаш то 30 кг бастабандӣ мешаванд. Муҳим аст, ки вазни ҳалтаҳо баробар бошанд, ин барои ба таври қулай тахт кардан, баҳисобгирии вазн ва ба фурӯш расонидани он муҳим мебошад.

Маҳсулоти нигоҳдошташавандаро аз анбор набароварда, анбор бо олтингӯгирд бун карда шавад. Раванди мазкур барои мубориза бо ҳашароту зараррасонҳо ёрӣ мерасонад. Намнокии ҳаво дар анбори нигоҳдорӣ набояд аз 75 % зиёд гардад

Расми 37. Бастабандӣ ва нигоҳдории хушкмеваҳо

Сарчашмаҳо:

1. Барномаи Иттиҳоди Аврупо «Осиёи Марказӣ - Инвест IV» Лоиҳаи CANDY – 4 «Барномаи такмилдодашудаи дастгирии ташкилотҳои соҳибкорӣ оид ба рушди соҳа – хизматрасониҳои махсусгардонидашуда ва маҷмӯӣ барои КХМ-и ба содирот нигаронида шуда дар баҳши коркарди озуқаворӣ», 2017-2019
2. Корбасти ТҶ АЗИТ, 2007-2017
3. Иттилоот аз хоҷагиҳои деҳқонии шаҳру ноҳияҳои Исфара ва Ашт.

